

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

องค์การบริหารส่วนตำบล จัดตั้งขึ้นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2538 ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 เป็นองค์กรในระดับท้องถิ่นที่บริหารงานภายใต้กรอบภารกิจที่กฎหมายกำหนดไว้ ตามหลักการกระจายอำนาจการปกครอง ให้ท้องถิ่นบริหารจัดการด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถแก้ไขปัญหาและสนองเจตนารมณ์ของคนในชุมชน นำไปสู่ความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นในท้องถิ่นนั้นๆ ความสำเร็จของการพัฒนาท้องถิ่นนั้น ส่วนหนึ่งเกิดจากประสิทธิภาพการบริหารงานการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากการคลังมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมในชุมชน ที่ยากจะแยกออกจากกันได้ ภาระหน้าที่หนึ่งในการบริหารการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ การบริหารงานการเงินและบัญชี ซึ่งเป็นหลักแห่งการบริหารและการพัฒนาท้องถิ่น ถ้านโยบายการคลังดี ประชาชนในท้องถิ่นก็จะได้รับการตอบสนองความต้องการที่ดีเช่นกัน (บุญเริ่ม ยอดประเสริฐ. 2552 : 25)

จากการกระจายอำนาจจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่น มีผลทำให้องค์กรท้องถิ่นมีการวางนโยบายต่าง ๆ เพื่อบริหารจัดการพัฒนาตำบลของตนเอง แต่ที่ผ่านมายังพบว่ามีปัญหาในการบริหารงานการเงินและบัญชีเช่นกัน จากการรายงานสรุปผลการปฏิบัติงานของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ประจำปีงบประมาณ 2553 พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีข้อบกพร่องด้วยว่ามาจากสาเหตุต่าง ๆ 6 ประการ ดังต่อไปนี้ 1) เจ้าหน้าที่ละเอียดไม่ปฏิบัติตามระเบียบและคู่มือการบัญชีที่กำหนด 2) ระบบการควบคุมภายในไม่รัดกุม 3) ขาดการตรวจสอบและสอบถามการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่จากฝ่ายบริหาร 4) มีการร่วมมือกันระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐและเอกชน เพื่อหาประโยชน์จากโครงการของหน่วยงาน 5) เป็นคู่สัญญากับหน่วยงานที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ และหรือพวกพ้องได้ประโยชน์จากการมีพรรคพวกอยู่วงใน และ 6) การได้เปรียบของชนชั้นในท้องถิ่น จากการเป็น “คนกลางประสานงาน” ระหว่างคนในท้องถิ่นกับหน่วยงานของรัฐหรือพ่อค้านักธุรกิจ ทำให้เกิดความไม่โปร่งใส (สำนักงานการตรวจเงิน

แผ่นดิน. 2553 : 17-18) ข้อมูลดังกล่าวตรงกับปัญหาในระดับจังหวัด จากข้อมูลกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น พบว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม มีปัญหาด้านการเงินและการบัญชี ดังนี้ ปัญหาด้านการเงิน ได้แก่ ขาดวินัยในการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ภาระงานที่มาก เจ้าหน้าที่ขาดทักษะการตรวจสอบ ควบคุม กำกับ มีปัญหา ไม่มีระบบการควบคุมภายในที่รัดกุม ไม่มีกฎระเบียบเกี่ยวกับการเงินที่เหมาะสม เพียงพอ ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบฯ และขาดการวางแผนการปฏิบัติงาน ทำให้แผนการใช้จ่ายเงินไม่ดีเท่าที่ควร ส่วนด้านการบัญชี ได้แก่ ความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่ไม่เหมาะสมกับตำแหน่งงาน นโยบายด้านการบัญชีไม่ชัดเจน เกณฑ์การรับรู้รายการทางบัญชีไม่มีความสม่ำเสมอ การบันทึกบัญชีก่อให้เกิดการทุจริตการตกแต่งบัญชีได้ ไม่มีการตรวจสอบการปรับปรุงบัญชีในรายการที่สำคัญ รวมถึงไม่มีการตรวจสอบรายการก่อนและหลัง ส่วนการอนุมัติรายการบันทึกบัญชีที่สำคัญที่มีผลต่อความถูกต้องและเชื่อถือได้ของงบการเงิน รวมทั้งหลักฐานที่ใช้ประกอบการบันทึกบัญชี การปรับปรุงบัญชีไม่น่าเชื่อถือ และไม่มีคู่มือแนวทางการปฏิบัติทางบัญชีที่ชัดเจน เป็นลายลักษณ์อักษร (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2556 : 20-22)

องค์การบริหารส่วนตำบลคงใหญ่ อำเภอนายูง จังหวัดมหาสารคาม จากการศึกษาเบื้องต้นพบปัญหาหลายด้าน อาจจะทำให้การปฏิบัติงานไม่ถูกต้องตามหลักกฎหมายระเบียบ และข้อบังคับ ประกอบด้วย 1) ด้านการบริหารงบประมาณ ได้แก่ ผู้บริหารขาดวิสัยทัศน์ในการใช้จ่ายงบประมาณ มีข้อจำกัดในเรื่องของแหล่งรายได้ และขาดวินัยทางการคลัง 2) ด้านการเงิน ได้แก่ ด้านบัญชีมีบุคลากรไม่เพียงพอต่อความรับผิดชอบ ขาดทักษะทางการเงินและบัญชีและความรู้ความสามารถทางด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี เพื่อนำมาใช้ในงานการเงินและบัญชี จึงทำให้การปฏิบัติงานทั้งการบันทึกบัญชีและการจัดทำรายงานทางการเงิน การคลังต่าง ๆ เกิดความล่าช้า และเกิดความผิดพลาดบ่อยครั้ง ทำให้ข้อมูลทางการเงิน การคลังไม่เป็นปัจจุบัน ทำให้ผู้บริหารขาดข้อมูลในการตัดสินใจในการบริหารงานขององค์กรอย่างทันถ่วงที (ท้องถิ่นอำเภอนายูง. 2556 : 35-36)

การดำเนินกิจกรรมใด ๆ ให้ประสบผลสำเร็จย่อมต้องใช้เวลาเป็นปัจจัยสำคัญ เนื่องจากเงินเปรียบเสมือนอาหารที่ร่างกายต้องนำไปใช้หล่อเลี้ยงอวัยวะต่าง ๆ เพื่อให้เกิดพลังในการทำงานตามหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การมีระบบบริหารการเงินการคลังที่ดี (Financial Management) ย่อมเป็นหลักประกันความสำเร็จในการปฏิบัติงาน โดยการบริหารงานการเงินการคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลต้องสอดคล้องกับการบริหารกิจการภาครัฐสมัยใหม่หรือการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หรือ คำว่า ธรรมภิบาล การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หรือ

ธรรมาภิบาล มาจากคำภาษาอังกฤษว่า Good Governance คือ วิธีการที่ดีในการใช้อำนาจเพื่อบริหารจัดการทรัพยากรขององค์กร ระหว่างฝ่ายตัวการ (Principal) และฝ่ายตัวแทน (Agency) ตลอดจนการวางระบบ กระบวนการบริหารงาน เพื่อควบคุมป้องกันการรั่วไหล พฤติกรรมไม่ถูกต้องเหมาะสม การเอาเปรียบ หรือการแสวงหาประโยชน์ส่วนตน รวมถึงการวางหลักเกณฑ์ และมาตรการในการทำงานให้บรรลุผลตามเป้าหมายและคุณค่าที่กำหนดไว้ ตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ หลักธรรมาภิบาลจำนวน 6 หลัก ประกอบด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ซึ่งการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการปฏิบัติงาน จะเป็นพื้นฐานสร้างความเป็นธรรมในสังคม ทำให้เกิดการพัฒนา แก้ไขปัญหาความขัดแย้งในองค์กร ช่วยให้สังคมมีความเข้มแข็งในทุกด้าน ลดปัญหาการทุจริต ช่วยให้ระบบบริหารขององค์กรบริหารส่วนตำบลมีความน่าเชื่อถือ ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ที่สำคัญเป็นมาตรฐานสากลที่บ่งชี้ถึงระดับการพัฒนาตำบลให้ได้รับการยอมรับจากสังคม ทั้งภายในและระหว่างองค์กรเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนชาวตำบลต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. 2552 : 10)

ประสิทธิภาพการบริหารงานการเงินและบัญชีถือเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การบริหารงานองค์กรมีประสิทธิภาพ ลักษณะของการปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีนั้นจะต้องปฏิบัติตามระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับหนังสือสั่งการ และมติคณะรัฐมนตรี ซึ่งผู้ทำงานด้านการเงินและบัญชีมีความจำเป็นต้องศึกษาระเบียบแบบแผน แนวทางในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับงานการเงินและบัญชีให้มีความถูกต้องเป็นระเบียบเรียบร้อย ครบถ้วนและมีความแม่นยำในกฎระเบียบ พร้อมทั้งต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตมีความหมั่นเพียรศึกษาหาความรู้งานในหน้าที่ และควรเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มทักษะในการปฏิบัติงานเสมอ เพื่อให้งานเป็นไปตามแนวทางการปรับปรุงของระเบียบ ข้อบังคับที่มีการปรับปรุงแก้ไขที่เหมาะสมกับความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม แต่ถึงเจ้าหน้าที่การเงินและบัญชีจะพยายามปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถแล้วก็ตาม ปัญหาในการปฏิบัติงานย่อมมีเสมอ ซึ่งหลักสำคัญในการบริหารด้านการเงินคือ การตรวจสอบเอกสาร การเบิกเงิน การจ่ายเงิน การรับเงิน การเก็บรักษาเงิน การนำส่งเงินให้หน่วยงานที่สังกัด รวมถึงการวางแผนการใช้เงินในแต่ละปีงบประมาณตามระเบียบข้อบังคับ เพื่อการปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลและบรรลุตามเป้าหมายหรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับการจัดระบบการบริหารจัดการด้านการเงินที่ดี

จากที่กล่าวมา แสดงให้เห็นว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมีความสำคัญต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานการเงินและบัญชี ที่จะโยงโยงในการปฏิบัติงาน ผลผลิต คุณภาพ ให้เกิดขึ้นแก่ผู้ได้บังคับบัญชา ทั้งเป็นรายบุคคลและกลุ่มบุคคล ส่งผลให้การทำงานประสบผลสำเร็จด้วยดี เป็นที่พอใจด้วยกันทั้งผู้บังคับบัญชาและผู้ได้บังคับบัญชา องค์กรบรรลุผลได้ตรงตามเป้าหมายขององค์กร ประสิทธิภาพองค์กรจึงถือเป็นหัวใจสำคัญของการนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จ (สมใจ ลักษณะ. 2543 : 215)

ผู้วิจัยในฐานะเป็นบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงเกิดข้อสงสัยว่า องค์กรบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ อำเภอลำปาง จังหวัดมหาสารคาม มีประสิทธิภาพการบริหารงานการเงินและบัญชีมากน้อยเพียงใด และมีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผล รวมทั้งแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานการเงินและบัญชีขององค์กรบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ อำเภอลำปาง จังหวัดมหาสารคาม ในประเด็นข้อสงสัยดังกล่าวนี้ ยังไม่เคยมีการทำการศึกษามาก่อน จึงสนใจที่จะทำการศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารงานการเงินและบัญชีภายใต้หลักธรรมาภิบาล ขององค์กรบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ อำเภอลำปาง จังหวัดมหาสารคาม เพื่อให้สามารถนำผลที่ได้ไปบริหารจัดการท้องถิ่นให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม ตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างสูงสุด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานการเงินและบัญชีภายใต้หลักธรรมาภิบาลขององค์กรบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ อำเภอลำปาง จังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อศึกษาหลักธรรมาภิบาลที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานการเงินและบัญชีขององค์กรบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ อำเภอลำปาง จังหวัดมหาสารคาม
3. เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานการเงินและบัญชีภายใต้หลักธรรมาภิบาล ขององค์กรบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ อำเภอลำปาง จังหวัดมหาสารคาม

สมมติฐานการวิจัย

1. ประสิทธิภาพการบริหารงานการเงินและบัญชีภายใต้หลักธรรมาภิบาล ขององค์กรบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ อำเภอลำปาง จังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับปานกลาง
2. หลักธรรมาภิบาลที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานการเงินและบัญชีขององค์กรบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ อำเภอลำปาง จังหวัดมหาสารคาม ได้แก่

หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาถึงประสิทธิภาพการบริหารงานการเงินและบัญชีภายใต้หลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลคงใหญ่ อำเภอลำปำ จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลคงใหญ่ อำเภอลำปำ จังหวัดมหาสารคาม และประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคงใหญ่ อำเภอลำปำ จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 5,099 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลคงใหญ่. 2557 : 10-15)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานการเงินและบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบลคงใหญ่ อำเภอลำปำ จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 423 คน ได้จากการหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน (Taro Yamane. 1970 : 725 ; อ้างถึงใน ยุทธ ไกยวรรณ. 2549 : 105) ดำเนินการสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) ได้แก่ การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ การกำหนดสัดส่วน และการสุ่มอย่างง่าย ด้วยวิธีการจับสลาก

2. ขอบเขตด้านพื้นที่ทำการวิจัย องค์การบริหารส่วนตำบลคงใหญ่ อำเภอลำปำ จังหวัดมหาสารคาม

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

3.1 ตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลคงใหญ่ อำเภอลำปำ จังหวัดมหาสารคาม โดยผู้วิจัยนำหลักการพื้นฐานของธรรมาภิบาลในองค์กรตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 (อรพินท์ สพโชคชัย. 2551 : 68) จำนวน 6 หลัก ประกอบด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

3.2 ตัวแปรตาม คือ ประสิทธิภาพการบริหารงานการเงินและบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบลคงใหญ่ อำเภอลำปาง จังหวัดมหาสารคาม โดยผู้วิจัยนำแนวคิดการบริหารงานคลังตามพระราชบัญญัติองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2547 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2548 (สมคิด เลิศไพฑูรย์. 2543 : 23) จำนวน 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการรับเงิน ด้านการเบิกจ่ายเงิน ด้านการฝากเงิน ด้านการเก็บรักษาเงิน และด้านการตรวจเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

การศึกษาครั้งนี้เก็บข้อมูลระหว่างเดือน มกราคม พ.ศ. 2558 ถึง มิถุนายน พ.ศ. 2558 ระยะเวลาจำนวน 6 เดือน

นิยามศัพท์เฉพาะ

หลักธรรมาภิบาล หมายถึง แนวทางการดำเนินงานอย่างเป็นระบบขององค์การบริหารส่วนตำบลที่เชื่อมโยงภาคประชาชน ส่วนราชการ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าด้วยกันในมิติต่างๆ เพื่อพัฒนาระบบการทำงานให้บรรลุผลสำเร็จ ช่วยให้เกิดการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง โดยใช้แนวคิดตาม

หลักธรรมาภิบาล 6 หลักธรรมาภิบาลในองค์กรตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ประกอบด้วย

1. **หลักนิติธรรม** หมายถึง การบริหารงานการเงินและบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบลคงใหญ่ อำเภอลำปาง จังหวัดมหาสารคาม เกี่ยวกับการปฏิบัติงานให้ถูกต้องและสอดคล้องตามข้อกฎหมาย เพื่อให้เกิดการยอมรับจากประชาชนและให้ความร่วมมือตามข้อกฎหมายนั้นๆ มีการเผยแพร่ระเบียบการปฏิบัติงาน ส่งเสริมให้ประชาชนได้รับความรู้ขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับกฎหมาย กฎ ระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ และใช้อำนาจของกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับในการบริหารราชการด้วยความเป็นธรรม

2. **หลักคุณธรรม** หมายถึง การบริหารงานการเงินและบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบลคงใหญ่ อำเภอลำปาง จังหวัดมหาสารคาม เกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่ยึดมั่นในความถูกต้องดีงามเป็นตัวอย่างแก่ประชาชน เพื่อเสริมสร้างความซื่อสัตย์สุจริต จริงใจ อุดมามีระเบียบวินัย และบุคลากรต้องยึดหลักหน้าที่รับผิดชอบของตน มุ่งเน้นรักษาผลประโยชน์แก่ส่วนรวม ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน

3. **หลักความโปร่งใส** หมายถึง การบริหารงานการเงินและบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบลคงใหญ่ อำเภอลำปาง จังหวัดมหาสารคาม เกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้

ประชาชนสามารถรับรู้ขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรม โดยประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก ช่วยให้ประชาชนสามารถตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้ เพื่อให้ได้ข้อมูลอันนำมาสู่การทำงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4. หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การบริหารงานการเงินและบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม เกี่ยวกับการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าร่วมรับรู้ และเสนอความเห็นต่อการดำเนินกิจกรรมในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะทำการตัดสินใจมีคุณภาพและได้รับการยอมรับเพิ่มขึ้น นอกจากนี้เปิดโอกาสให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมวางแผนเพื่อแก้ปัญหาของชุมชน

5. หลักการรับผิดชอบ หมายถึง การบริหารงานการเงินและบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบของงานที่ทำและกล้าที่จะยอมรับผลที่เกิดขึ้น รวมถึงการวางแผนเพื่อป้องกันความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้น มีศักยภาพในการบริหารจัดการภาวะรับผิดชอบในการดำเนินการทั้งต่อตนเอง ประชาชน และสังคม

6. หลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารงานการเงินและบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม เกี่ยวกับการบริหารจัดการในระดับบุคคล และใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดในระดับกิจการ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดหรือเกิดมูลค่ามากที่สุด

ประสิทธิภาพงานการเงินและบัญชี หมายถึง การศึกษาที่มาและวิเคราะห์สภาพปัจจุบันทางการเงิน เพื่อประเมินคุณภาพของการจัดการด้านการเงินของกิจการ โดยเริ่มต้นจากการศึกษางบการเงินในอดีต เป็นผลของการดำเนินการตามกลยุทธ์และการตัดสินใจของผู้บริหาร การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของอัตราส่วนทางการเงินในอดีต เพื่อดูความเป็นมาที่มีผลต่อสถานะในปัจจุบันและวิเคราะห์แนวโน้มในอนาคต โดยใช้แนวคิดการบริหารงานการเงินและบัญชี จำนวน 5 ด้าน การบริหารงานคลังดาพระราชบัญญัติองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2547 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2548 ประกอบด้วย

1. ประสิทธิภาพด้านการรับเงิน หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม จะต้องออกใบเสร็จรับเงินให้แก่ผู้นำมาชำระทุกครั้งและให้ใช้ใบเสร็จรับเงินเล่มเดียวกันรับเงินทุกประเภท โดยเจ้าหน้าที่จะต้องทำการบันทึกเงินที่ได้รับในบัญชีเงินฝากธนาคาร ซึ่งหน่วยงานคลังจะทำการตรวจสอบจำนวนเงินที่เจ้าหน้าที่จัดเก็บนำส่งกับหลักฐานว่าถูกต้องครบถ้วนหรือไม่

2. ประสิทธิภาพด้านการเบิกจ่ายเงิน หมายถึง องค์กรบริหารส่วนตำบลใหญ่ อำเภอบึงพูน จังหวัดมหาสารคาม จะต้องมีขั้นตอนที่ถูกต้องและแม่นยำ ซึ่งการเบิกจ่ายเงินทุกครั้ง ต้องให้หน่วยงานเจ้าของงบประมาณขอเบิกกับหน่วยงานคลังและหัวหน้าหน่วยงานผู้ขอเบิกลงลายมือชื่อพร้อมวางฎีกาตามแบบที่กำหนดทุกครั้ง โดยผู้กำกับดูแลจะต้องมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลง ในกรณีที่จำนวน โครงการหรืองานที่ดำเนินการไม่ถูกต้องตามระเบียบกฎหมาย

3. ประสิทธิภาพด้านการฝากเงิน หมายถึง องค์กรบริหารส่วนตำบลใหญ่ อำเภอบึงพูน จังหวัดมหาสารคาม จะต้องจัดทำใบเสร็จรับเงินไว้และสามารถตรวจสอบได้ หากมีใบเสร็จสูญหาย มีการนำรายได้ประจำวันเข้าบัญชีเงินฝากเป็นปัจจุบันและมีการบันทึกบัญชีถูกต้องตามรูปแบบที่กำหนด ซึ่งในการฝากเงินให้ธนาคารลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานทุกครั้ง มีสำเนาใบฝากและปรับสมุดเงินฝากทุกครั้งที่มีการฝากเงินเข้าบัญชี

4. ประสิทธิภาพด้านการเก็บรักษาเงิน หมายถึง องค์กรบริหารส่วนตำบลใหญ่ อำเภอบึงพูน จังหวัดมหาสารคาม จะต้องมีผู้นิรภัยสำหรับเก็บรักษาเงินอย่างถาวรมั่นคง มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเก็บรักษาเงิน โดยผู้บริหารท้องถิ่น อย่างน้อย 3 คน ซึ่งการนำเงินเข้าตู้นิรภัยมีการให้คณะกรรมการลงลายมือชื่อกำกับในแบบรายงานเงินคงเหลือประจำวันและเสนอผู้บริหารตามขั้นตอนทุกครั้ง โดยให้คณะกรรมการเก็บรักษาเงินเป็นผู้ถือกุญแจนิรภัย

5. ประสิทธิภาพด้านการตรวจเงิน หมายถึง องค์กรบริหารส่วนตำบลใหญ่ อำเภอบึงพูน จังหวัดมหาสารคาม มีการจัดทำบัญชีและทะเบียนรายรับรายจ่าย รวมถึงศัพท์บัญชีตามที่กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด โดยหัวหน้าหน่วยงานคลังต้องมีการจัดทำรายการแสดงรายรับรายจ่ายและงบทดลองเป็นรายเดือนเสนอผ่านปลัดและผู้บริหารท้องถิ่นทุกเดือน มีการประกาศงบแสดงฐานะทางการเงินและงบอื่น ๆ ให้ประชาชนทราบหลังสิ้นปีงบประมาณแล้วทุกปี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงประสิทธิภาพการบริหารงานการเงินและบัญชีขององค์กรบริหารส่วนตำบลใหญ่ อำเภอบึงพูน จังหวัดมหาสารคาม
2. ทราบถึงหลักธรรมาภิบาลที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานการเงินและบัญชีขององค์กรบริหารส่วนตำบลใหญ่ อำเภอบึงพูน จังหวัดมหาสารคาม
3. ทราบแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานการเงินและบัญชีขององค์กรบริหารส่วนตำบลใหญ่ อำเภอบึงพูน จังหวัดมหาสารคาม